

HÜTŐMÁGNES

A temetés utáni reggelen arra ébredtem, hogy a szemben levő építkezésen az egyik munkás operaáriákat énekel. Mivel már három hét telt el, pontosabban 510 óra: három hét és hat óra, amióta a férjem meghalt, és nyugtatókon, altatókon meg végtelennek tűnő gyereksíráson élek, az agyam és a reakcióim tompa módra álltak be: az agyam töröl, én magamban zokogok, ha csak felnézek az égre, majd kirohanok a ház udvarára (milyen házban vagyok, kinek a háza, nem tudom), körbenézek, és ha nem száll el a fejem fölött egyetlen madár sem, akkor még szemügyre veszem a halastavat is, hogy bár november van, és a szép aranyhalak már leereszkedtek a tó aljára az algák közé, de nehogy egy is rám meressze a szomorú szemét, szóval, ha nincs egy jól definiálható élőlény sem körülöttem, akkor újfent az égre nézek, és kitör belőlem a zokogás. Kiszámíthatatlan a dinamikája, a hossza, az intenzitása. Mármint a belőlem kitörő zokogásé. A temetésen nem tudtam sírni, igaz, volt bennem három xanax, és ahogy ott álltam a koporsó mellett, még az is felmerült bennem, hogy vajon biztos a férjem fekszik-e benne, mert valahogy azt gondolnám, hogy állva magasabb volt, mint így, fekve. Legszívesebben énekelni szeretnék, olyan hangosan, hogy ne halljam a lépteket, amelyek a ravatalozótól a sírig kopognak mögöttem, zsoldárokat énekelnék, hisz kántornak készültem, minden zsoldárt megtanultam. Nyilván nem fogok énekelni, zsoldárokat főleg nem, ez nem egyházi temetés, ez csak utolsó elkísérés. Bosszant, hogy nem tudok nemhogy zokogni, de sírni sem, magamban sem, mintha ez az egész ceremónia már bennem lezajlott volna, pedig sírni akarok, nézem az eget, keresem a madarakat, teli van rajban repülő varjakkal, amiről természetesen ezembe jut a mi varjúnk, amely a férjemé inkább, de őt is megörököltem, mint a tizenöt éves Skoda Fabiát, és ahogy a Skodába benzint kell tankolni, úgy a varjút is etetni kell, a férjemtől lestem, hogy heti egyszer tojással eteti, amit én túlzásnak véltem, akkor inkább süssünk belőle rántottát, de hát a férjem ilyen volt, szerette a varjakat, el is nevezte Boy-nak, hisz oly délceg meghatározott, ahogy az erkély korlátjára rárepült, és dölőfösen követelte azt, ami neki jár.

Mindenesetre az operaáriát éneklő munkásnak olyan szép, öblös hangja volt, hogy ha nem csipkedtem volna összevissza magam, akkor tényleg

abban a hitben maradok, hogy ez csak egy álom. Erre ébredni férjem, egyetlen gyermekem apja temetése utáni reggelen csodával ér fel, a legtalálóbbszó rá nem más, mint hogy priceless, megfizethetetlen, de itt az élmény tényleg megfizethetetlen, arról nem is beszélve, hogy a szerelő olyan magas létráról énekel, hogy a szemközti ablakból alig merek felnézni rá.

Furcsa, hogy erre az egészre így utólag olyan élesen emlékszem. A csoportterápián, ahol a gyászról beszéltünk, ez volt az első jelenet, amelyet elmeséltem, majd közösen feldolgoztunk. Mindenki hozott egy történetet, amit átbeszéltünk, aztán ki így, ki úgy, de valahogy végére járt és feldolgozott. A megkönnyebbülés volt a mérce, ha kicsit is jobb volt utána, akkor megérte.

Egy ilyen terápiás alkalom után megkérdeztem a két vezetőt, hogy milyennek látnak, hol kell fejlődni stb. Arra a kérdésemre, hogy szerintük mi a legrosszabb tulajdonságom, egymásra néztek, és azt válaszolták: Kedves Páciens! Ön túlzottan pesszimista! Ezen a ponton, ahogy saját pesszimizmusommal szembesülök, a fejemben egy hang elkezd énekelni, hogy „Vincerò! Vincerò-ò-ò!!!”, és máris megszólal Pavarotti hangja, amint elnyújtva a magas H hangot, üdvrivalgásra készíti a stadionok közönségét. Turandot áriája nekem is beakadt, már-már idegesítően utat követel magának a fejemben.

Kirohanok a csoportterápiáról, iránytalanul futok, amerre a lábaim visznek. Ahogy fogy az erőm és az energiám, lelassulok, és hallom a mögöttem sétáló lépteit, ugyanúgy kopognak, ahogy a temetőben a gyászolóké.

Nem vagyok olyan derűs, mint régen, tudom. Egy volt tanárom, aki kisgyerekként is ismert, és a húszéves osztálytalálkozóra külön jellemzést írt rólam, amit felolvasott, és amitől én természetesen ott, a régi padomban, amibe belevestem anno, hogy *Love loves to love love*, lányos zavaromban a meghatódottságtól, zokogni kezdtem. Most sem tudok azzal mit kezdeni, ha dicsérnek, ha jót, szépet mondanak rólam. Azt tanultam, arra neveltek, hogy ne légy különleges, ne légy kirívó, mert abból csak bajod származhat. Egyszer karácsonyra kaptam is egy könyvet, aminek az volt a címe: *Az életed nem rólad szól!* Akkor pont azt gondoltam, hogy csakis rólam szól az életem, annyi, hogy vannak kötelezettségeim.

Az első fizetésemből vettem is a szüleimnek valami kis apróságot, magamnak egy arany nyakláncot. Annak ellenére, hogy rémisztőnek találok, hogy a tárgyak mindenkit túlélnek, éppen ezért is annyira ragaszkodunk hozzájuk, szinte függővé válunk egy-egy törött hamutartótól. Én a hűtőmágnesektől nem tudok megválni, ott van például az, amelyet a férjem Ró-

mában vásárolt, ahova nem tudtam elmenni utána, mert akkor pont nem tudtuk megengedni azt, kirázni még egy repülőjegyet *unzsenír*, így csak vártam rá, a férjemre a kis lakásunkban, és közben többször megnéztem a *Római vakációt*.

Szóval, ebből az alkalomból kaptam tőle egy hűtőmágnest Róma nevezetesebb templomairól, középen a Szent Péter-bazilikával. A hűtőmágnest-re a férjem ráírta: „Ide kell jönnöd, ha válni akarsz.” Mindig imádtam a humorát. Mármint a férjemét.

És ekkor a volt tanárom, aki olyan szép és hízelgő szavakkal illetett, azt mondja, hogy nem gondolta volna azt, hogy ennyire meglátszik rajtam a gyász.

Olyan depressziós lettél!, néz rám azzal a konok tekintetével. Azt hiszem, ezen a ponton megittam sok pohár Angelit.

Anyámtól nehezebb leválnom, azért is, mert szakasztott olyan vagyok, mint ő. Elég csak a tükörbe nézmem: ő néz vissza rám. Nagynéném küldött régi fotókat róla: még a bal kezem tartása a kissé ferde gyűrűsujjammal is ugyanolyan. Ráadásul, én is énekelek zuhanyozás közben, és ha haját mosok, nem feltétlenül szárítom meg. Egy időben minden magyar kortárs művet, ami újonnan megjelent, elolvastunk anyuval. Csak felváltva. Ő a betegágyán, én meg mindenhol: útközben, buszon, vonaton, vagy míg főtt a húsleves. Természetesen, anyám receptje szerint.

Apám arra kért bennünket a bátyámmal, ne mondjuk meg anyámnak, hogy gyógyíthatatlan. Sírva könyörgött, hogy szépítsük meg anyu utolsó évét, hónapjait. Én ekkor apámat megsajnáltam, de utólag bántam, hogy hazudtunk. Mindenfélét kitaláltunk: nem létező orvosokat idéztünk, akik a pokol torkából hoztak vissza betegeket, vagy természetfeletti erőket hívtunk segítségül egy-egy csillapíthatatlan fájdalom enyhítésére. Apám volt mégis a legnagyobb mestere a félrevezetésnek: profi volt figyelemelterelésben, majdnem hihetetlen, de mégis életszerű történetek kitalálásában, úgy tudott idézni nem létező tudományos kutatásokat a csontrák gyógyításáról, hogy bármelyik politikus megirigyelhetné.

Anyu tekintete természetesen mindent elárult: szerintem ő is belement végül ebbe a játékba, úgy tett, mintha nem tudná, hogy át van verve. Sose kérte el a zárójelentéseket, nem kérte, hogy fordítsam le diagnózisa latin elnevezését. Mindent tudott, de semmit se firtatott. Az unokáját, akit én szültem épp, akarta még látni. Megmutattam neki az egyhetes újszülöttet, feje fölé hajoltam, ő meg kért tőlem egy kis adag morfiumot. Én bele is nyomtam az infúzióba az adagot, és azt hiszem, láttam, ahogy a testében a

méreg szétárad, kisimulnak arcán a ráncai. Gyönyörű haldokló volt, még mosolyra is húzta a száját. A kis újszülött meg rikkantott egyet, majd hirtelen mély álomba szenderült.

Anyu valamiért nem szeretett utazni: számára kényelmesebb volt a régi rendszer, mert akkor nem is lehetett utazni. Ő otthon, a szülővárosában érezte jól magát, számára a román tengerparti nyaralás is kínszenvedés volt. Kicsit bement a tengerbe, megmártózott, aztán kifeküdt a napra, és olvasott. de nem zavarta, ha azalatt én és a bátyám ismeretlen NDK-beli gyerekekkel barátkozunk, akiket én meglehetősen irigyeltem a menő hűtőtáskájuk és a Pepsi Cola miatt. Életemben legelőször a román tengerparton, Eforie Nord-on ittam először Coca Colát. Ezzel egy időben bele is szerettem Jürgenbe, a kisiúba, aki megkínálta a bűnös itallal. Arra is emlékszem, hogy szüleinek rugós kempingszéke volt, de nem az a román fajta, hanem csikos. Sokkal jobb volt a miénknél, az tuti. Jürgentől egy emlékem maradt: a drezdai Zwingerről egy hűtőmágnes. Még hónapokig ezzel a hűtőmágnessel aludtam, imámba foglaltam a Zwingert, Drezdát és a Román Kommunista Pártot, hogy hadd találkozhassam még egyszer a fiúval.

Az osztálytalálkozón szembesültek sokan a történetemmel. „Nem is tudtam, hogy férjhez mentél”, mondták. Olyan furcsa. Mire megtudták, hogy férjhez mentem, már nem volt férjem. Emlékszem, a tízéves találkozón azal dicsekedtek a lányok, hogy férjhez mentek, és hogy nagy házuk van. Meg a gyerekek. Akkor nekem féloldalas, szőkére és kékre festett, felnyírt hajam volt, és a jogaim kiterjesztéséért harcoltam. Azt gondoltam, csak igaz szerelemből lehet összeállni valakivel. Nem értettem ezt a vagyonfelhalmozást se, a versenyt, az álszentséget, hogy ez így jó. El is szöktem végül, kísértáram a vízpartra, megittam egy üveg Angelit. A húszéves találkozóra viszont mindenki valahogy felnőtt: volt, aki elvált, volt, aki belátta, nem minden a vagyon. Őszinték voltunk. Én annyit mondtam: nagyon nehéz. És aztán kivetítettem több képet az elmúlt tíz évből. Sírtunk. A tanárom viszont rendíthetetlen volt: kötötte az ebet a karóhoz, hogy mondjam el, mi zajlik le bennem.

Esni kezd. Ha a fővárosban elered az eső, mindenki autóba ül. Ezért is szeretem, ha havazik. Akkor egyszerűen leáll a város: se autó, se tömegközlekedés. Felmegyek a Citadellára, kitátom a számat, és várom, hogy a hópelyhek belé hulljanak. Van olyan élmény, mint a szemközti építkezésen Puccini áriáját éneklő munkásé!

Értse meg, tanárnő: az, hogy három hét különbséggel elvesztettem a számomra két legfontosabb embert egy újszülöttel a karomon, nem fog vidá-

mabbá tenni! Jó? Gyászom sose szűnik meg, legfeljebb körbenövi az élet. Most, hogy eladnám az autót, elviszem megmosni. A gyerek bent marad a kocsiában, kíváncsi, milyen az, ha az autóra zúdul a hab, a víz, majd megint a hab és a víz. Én úgy vagyok vele, hogy ez is egy tapasztalat, meg kell élnie. Csak tudjam eladni az autót, hogy egy másikat vehessek. Amilyen szétszórt vagyok, nem húzom be a kéziféket, és a frissen mosott autóm nekicsúszik az előtte álló négy karikás Kabriónak. Nem lesz a kocsinak semmi baja, a vonóhorog felfogja. A sofőr, kinek nyakán két nagyon vastag aranylánc villog, üvöltözni kezd velem. Nem félek, nem is ijedek meg. A fejemben Pavarotti elkezd énekelni, hogy „Vincerò! Vincerò-ò-ò!!!”, én meg megölelem a vastag aranylánccos férfit. Az első fizetésemből vett aranyláncomat a pasasnak adom. Úgy szeretném, hogy megértse! Nem ért meg, szerinte annyira belementem, hogy telefonálni kezd, és hogy negyvenezer. Jó, mondom, és elszaladok a közelben lévő bankautomatáig, felveszek annyi pénzt, visszaszaladok, és odaadom. Ő szótlánul elveszi a pénzt, beül a frissen mosott Kabriójába, és elhúz. A fiú, aki az autókat mossa gumicsizmában naponta tíz órát, a földre bassza a slagot, és azt mondja: nincs Isten! Hogy képes volt veled ezt megtenni! Megnyugtatom, és megitatom kávéval az automatából.

A férjemnek az a római volt az utolsó konferenciázó külföldi útja, amiről hűtőmágnest hozott. Amikor utoljára Romániában együtt uraztunk repüléssel, a kisváros repterén vett egy bazi nagy hűtőmágnest, ami olyan területet ábrázolt, ami Nagy-Romániához tartozott. Ő viccesnek találta, én röstelltem magam emiatt, így, amikor hazaérvén felkerült a hűtőre a mágnes, én éjszaka szépen leszedtem, és elraktam olyan helyre, ahol még én se találom meg. Tizenkét év után most találtam meg a hűtőszekrény mögé beesve. Érdekes, hogy a mágnes állapota kifogástalan, ellentétben a gyerekeim óvodás fotóit ábrázoló mágnesekkel, amelyek, ha lecsúsznak a hűtőről, leesik vagy a mágnesrészük, vagy széthullik az egész darabokra. Tizenkét év megérdemel némi tiszteletet, gondolom magamban, pont jól odarögzíti a hűtő falához azt a három felszólítást, amit az utóbbi napokban kaptam a villany-, a gáz- és a telefonszolgáltatóktól. Éljen bennem az, hogy igazából Nagy-Románia viszi el a pénzem, és az adóm!

Felragasztom a mágneset, odateszem a római mellé, felette van a Sagrada Familia, de legalább ott együtt voltunk. Jobbra a Sacré Cœur-bazilika, balra Brighton, alatta Párizs, Athén. És végül Mexikó. Arra gondolok, másnak fele se jut. Az emlékekből se. Arra gondolok, jó, hogy ott vannak ezek a hűtőmágnesek, mert a férjemre, a közös életünkre emlékeztetnek. Ami-

kor kinyitom a hűtőszekrény ajtaját, és kiveszek belőle bármit, legtöbbször tejet és a hűtött bort, mindig ott vannak a mágnesek. Biztonságot nyújtanak azzal, hogy ott vannak.

Kiveszem a furmintot, véletlenül erősebben csapom be az ajtót, és a mágnesek összecúsznak. Leveszem mindegyiket, és nekilátok kitararítani a hűtőszekrényt.